

Svenska som andraspråk, åk 1-3, 1-30 hp - ingår i Lärarlyftet (Uppdragsutbildning)

Swedish as a Second Language, Grades 1 to 3, 1-30 Credits (Commissioned Education)

30 högskolepoäng

30 credits

Ladokkod: 11SA6U

Version: 1.0

Fastställt av: Utbildningsutskottet 2013-11-25

Gäller från: HT 2014

Nivå: Grundnivå

Huvudområde (successiv fördjupning): Svenska som andraspråk (G1N)

Utbildningsområde: Undervisning

Ämnesgrupp: Svenska som andraspråk

Förkunskapskrav: Behörighetsgivande lärarexamen med inriktning mot minst åk 1-3 och undervisande i åk 1-3 i svenska som andraspråk utan att vara ämnesbehörig

Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

Innehåll

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och mångkulturellt samhälle, 15 hp

Delkursen belyser och problematiserar ämnet svenska som andraspråk utifrån ett historiskt, lingvistiskt, didaktiskt teoretiskt och sociologiskt perspektiv. Styrdokument och läromedel i skolämnet svenska som andraspråk granskas och tolkas utifrån såväl ett ämnesteoritiskt som didaktiskt perspektiv med särskild tonvikt på frågor rörande skolans uppdrag, förutsättningar och möjligheter att stimulera elevens språkutveckling. Därutöver belyses och problematiseras sambandet mellan språk och identitet och språkets roll som etnisk markör samt synliggörs sambandet mellan språkliga kommunikationsmönster och individers och grupperns möjligheter att fungera i och medverka till ett mångkulturellt, flerspråkigt, demokratiskt och hållbart samhälle. I anslutning här till introduceras en grundläggande språksociologisk terminologi, vilken studenten prövar i lärarledda gruppdiskussioner. Grundläggande begrepp såsom mångkulturell, interkulturell och mångfald introduceras och problematiseras här. Vidare behandlas språk- och kunskapsutvecklande processer samt förstaspråkets betydelse för språk- och kunskapsutvecklingen. Genomgående i delkursen problematiseras och diskuteras hur mottagandet av nyanlända/nyinflyttade elever i svenska som andraspråk kan genomföras i en inkluderande miljö.

Delkurs 2: Didaktik och bedömning av andraspråkselever, 15 hp

Delkurs två belyser och problematiserar språkutveckling och läs- och skrivutveckling ur ett andraspråksperspektiv med särskilt fokus på undervisning i åk 1-3. Fokus vilar dels på olika faktorer som främjar språkutveckling och språkinläring, dels på pedagogiska strategier som kan främja och stödja språkinläringen hos flerspråkiga elever. I anslutning här till studeras också läs- och skrivinläring samt läs- och skrivsvårigheter/dyslexi ur ett andraspråksperspektiv samt betonas vikten av att stöd och förebyggande åtgärder skall väljas utifrån varje elevs behov och med målsättningen att stödja elevens språk- och kunskapsutveckling i en inkluderande miljö. Förstaspråkets bas och dess betydelse för elevernas fortsatta kunskapsutveckling och utbyggnad av såväl första som andraspråket belyses samt hur man kan arrangera den pedagogiska praktiken för att stötta också denna utveckling t ex med stöd av modersmålslärares och studiehandledares kompetens. Vidare diskuteras hur de estetiska uttrycksformerna och digitala verktygen kan användas för att främja och stödja språkutvecklingen. I delkursen introduceras också olika mätinstrument för bedömning av flerspråkiga elevers språkliga progression, vilka studenten ges möjlighet att pröva vid analys av elevtexter. De nationella proven i Svenska och Svenska som andraspråk genomgås ingående som en grund för bedömning samt återkoppling till eleverna. Delkursen belyser det svenska språkets uppbyggnad och struktur i ett jämförande och kontrastivt perspektiv samt erbjuder en orientering i språktypologi och språksläktskap. Den litteraturvetenskapliga, språkvetenskapliga och språksociologiska terminologin används vid analys och kritisk granskning av skönlitteratur, bild och film, såväl muntligt som skriftligt. Kartläggning av nyanlända och nyinflyttade andraspråkselevers kunskaper belyses för att möjliggöra en pedagogisk planering för eleven i skolans olika ämnen utifrån studentens egna pedagogiska verksamheter i skolan.Handledning av och stöd till kollegor i den fortsatta yrkesverksamheten avseende språkutveckling i skolans olika ämnen problematiseras.

Mål

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och mångkulturellt samhälle, 15 hp

Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- redogöra för innehållet i de nationella styrdokument som är relevanta för ämnet svenska som andraspråk idag samt problematisera den ämnes- och kunskapssyn som kommer till uttryck i dessa
- redogöra för vad som menas med att anlägga ett läroplansteoretiskt perspektiv på planering, genomförande och utvärdering av undervisning i ämnet svenska som andraspråk
- belysa den historiska utveckling andraspråksundervisningen genomgått samt beskriva ämnets nuvarande konstruktion, innehåll, samhällsrelevans och debatt
- problematisera språkets roll som etnisk och social markör samt synliggöra sambandet mellan språkliga kommunikationsmönster och individers och grupperns möjligheter att fungera i och medverka till ett mångkulturellt, flerspråkigt, demokratiskt och hållbart samhälle
- belysa och problematisera majoritetssamhällets inställningar till mångfald och integration och den egna kulturens roll i synen på andra människor samt hur mottagandet påverkar nyanlända/nyinflyttade andraspråkselevs inläring och kognitiva utveckling
- visa översiktlig kännedom om ämnen som språkpolitik, språkplanering och de officiella minoritetsspråkens situation i Sverige
- använda en grundläggande språksociologisk terminologi för analys och diskussion av svenska som andraspråk, flerspråkighet, språkpolitik och olika språkliga varieteter

Delkurs 2: Didaktik och bedömning av andraspråkselever, 15 hp

Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- uppvisa grundläggande kunskaper om språktypologi och språksläktskap samt fördjupade kunskaper i hur det svenska språket är uppbyggt och fungerar, såväl fonologiskt, morfologiskt, syntaktiskt, semantiskt och grammatiskt som pragmatiskt i ett jämförande typologiskt och kontrastivt perspektiv
- identifiera grundläggande drag i det svenska språksystemet som kan ge svårigheter för nyanlända och andraspråksanvändare samt exemplifiera hur undervisning kan arrangeras i åk 1-3 för att underlätta språkinläring för elever med svenska som andraspråk
- synliggöra förstaspråkets betydelse för språk- och kunskapsutveckling samt diskutera hur detta kan omsättas i en pedagogisk praktik i samarbete med modersmålslärare och studiehandledare
- uppvisa grundläggande kunskaper om läs- och skrivutveckling på första- och andraspråket samt med stöd i didaktisk forskning beskriva och exemplifiera hur strategier för läs- och skrivinläring kan användas för att stödja flerspråkiga elevers språk- och kunskapsutveckling
- uppvisa grundläggande kunskaper om läs- och skrivsvårigheter/dyslexi ur ett andraspråksperspektiv samt kritiskt reflektera kring och synliggöra vikten av att välja stöd och förebyggande åtgärder utifrån varje elevs behov och med målsättningen att stödja elevens språk- och kunskapsutveckling i en inkluderande miljö
- genomföra olika former av bedömning som exempelvis performansanalys och processbarhetsteorin samt de nationella proven i Svenska och Svenska som andraspråk där flerspråkiga elevers språkliga kunskaper analyseras för fortsatt progression och måluppfyllelse samt betygssättning utifrån en andraspråksdidaktisk terminologi men med ett målgrupps- och situationsanpassat språk formulerar språkutvecklande återkoppling till elever
- genomföra kartläggningar av nyanlända och nyinflyttade andraspråkselevs kunskaper för att kunna göra en pedagogisk planering för eleven i skolans olika ämnen
- belysa och problematisera andraspråkslärares möjligheter att stödja och handleda kollegor i den kommande yrkesverksamheten avseende språkutveckling i alla ämnen
- använda en grundläggande litteraturvetenskaplig, språkvetenskaplig och semiotisk terminologi vid analys och samtal kring text, bild och film samt utifrån ett interkulturellt perspektiv kritiskt reflektera över hur text, bild och film kommunicerar mening
- använda digitala verktyg för grundläggande informationssökning, samt kritiskt reflektera över hur dessa kunskaper kan användas i skolans undervisning i svenska som andraspråk i åk 1-3

Undervisningsformer

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och mångkulturellt samhälle, 15 hp

Föreläsningar, seminarier, fältstudier, workshops, skriftliga reflektioner till en digital portfolio.

Delkurs 2: Didaktik och bedömning av andraspråkselever, 15 hp

Föreläsningar, seminarier, fältstudier, workshops, skriftliga reflektioner till en digital portfolio.

Undervisningen bedrivs på svenska, men undervisning på engelska kan förekomma.

Examinationsformer och betygsskala

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och mångkulturellt samhälle, 15 hp

Muntliga och skriftliga redovisningar enskilt och i grupp, en valfri presentationsform av interkulturell pedagogik relaterad till praktiska och/eller estetiska ämnen samt enskilda skrivportföljuppgifter som samlas i en digital portfolio där en formativ bedömning kontinuerligt ges av undervisande lärare.

Delkurs 2: Didaktik och bedömning av andraspråkselever, 15 hp

Muntliga och skriftliga seminarieuppgifter, enskilt och i grupp, individuell skriftlig rapport om bedömning utifrån det nationella provet i Svenska och svenska som andraspråk i åk 3, samt de texter som produceras av studenten till den digitala portfolion under delkursen.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Före kursstart inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte. Utvärdering sker kontinuerligt och muntligt under kursens gång. Vid kurslut genomförs en individuell skriftlig utvärdering. Resultatet av utvärderingarna är vägledande för utveckling av kommande kurser och delges studenterna genom kursens kursrapport enligt institutionens rutiner.

Övrigt

Kursen är en uppdragsutbildning inom Lärarlyftet.

Bilaga: Litteraturlista för Svenska som andraspråk, åk 1-3, 1-30 hp - ingår i Lärarlyftet (Uppdragsutbildning) (11SA6U)

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och

mångkulturellt samhälle, 15 hp

Abrahamsson, Niclas (2009). *Andraspråksinläring*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur (305 s)

Bouakaz, Laid (2009). *Föräldrasamverkan i mångkulturella skolor*. Lund: Studentlitteratur (182 s)

Flera språk - fler möjligheter: utveckling av modersmålsstödet och modersmålsundervisningen : rapport till regeringen 15 maj 2002. (2003). Stockholm: Statens skolverk

Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1113> (302 s)

Gibbons, Pauline (2010). *Lyft språket, lyft tänkandet: språk och lärande*. Stockholm: Hallgren & Fallgren (263 s)

Gibbons, Pauline (2013). *Stärk språket, stärk lärandet: språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. Uppsala: Hallgren och Fallgren (230 s)

Gruber, Sabine (2008). *När skolan gör skillnad: skola, etnicitet och institutionell praktik*. Stockholm: Liber (191 s)

Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.) (2013). *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur (868 s)

Kommentarmaterial till kursplanen i svenska som andraspråk. (2011). Stockholm: Skolverket

Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2566> (35 s)

Kotsinas, Ulla-Britt (1988). Rinkebysvenskan: en dialekt. *Svenskans beskrivning, 16. Vol. 1*. S. 264-278 (15 s)

Lahdenperä, Pirjo (2004). Goda interkulturella miljöer för elevers språk- och kunskapsutveckling. I: Olofsson, Mikael (red.). *Symposium 2003: Arena andraspråk*. Stockholm: HLS förlag, s. 27-41 (15 s)

Lindberg, Inger (2005). Myter om tvåspråkighet. *Grundskoletidningen*, 3/2005, s. 16-21 (6 s)

Lorentz, Hans, Bergstedt, Bosse (red.) (2006). *Interkulturella perspektiv, pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*. Lund: Studentlitteratur (272 s)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. (2011). Stockholm: Skolverket

Tillgänglig: http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/laroplan/curriculum.htm?tos=COMPULSORY_SCHOOL&code=GRGRLAR01 > (utdrag, 14 s)

Otterup, Tore (2005). Jag är en helt gränslös person. *Grundskoletidningen* 3/2005, s. 24-29 (6 s)

En vetenskaplig artikel eller pedagogiskt material på engelska väljs i samråd med lärare.

Ytterligare artiklar av relevans för ämnet, vilka studenterna själva anskaffar via olika sökvägar (max 200 s)

Referenslitteratur

Gibbons, Pauline (2006). *Bridging discourses in the ESL classroom: students, teachers and researchers*. London: Continuum (322 s)

Delkurs 2: Didaktik och bedömning av andraspråkselever,

15 hp

Abrahamsson, Niclas (2009). *Andraspråksinläring*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur (305 s)

Abrahamsson, Tua & Bergman, Pirkko (red.) (2005). *Tankarna springer före: att bedöma ett andraspråk i utveckling*. Stockholm: HLS förlag (152 s)

Axelsson, Monica, Rosander, Carin & Sellgren, Mariana (2005). *Stärkta trådar: flerspråkiga barn och elever utvecklar språk, litteracitet och kunskap: utvärdering av Stockholms stads storstadssatsning – målområde språkutveckling och skolresultat*. Spånga: Rinkeby språkforskningsinstitut, s. 100-199 (100 s)

Carlson, Marie (red.) (2007). *Språk och gräns/er: om språk och identitetsskapande i några skönlitterära verk*. Göteborg: Institutet för svenska som andraspråk, Göteborgs universitet (138 s)

Cummins, Jim (1994). Knowledge, power and identity in teaching English as a second language. I Genesee, Fred (red.) *Educating second language children: the whole child, the whole curriculum, the whole community*. Cambridge: Cambridge university press, s. 33-58 (26 s)

Enström, Ingegerd (2010). *Ordens värld: svenska ord - struktur och inläring*. 1. uppl. Uppsala: Hallgren & Fallgren (157 s)

Flera språk - fler möjligheter: utveckling av modersmålsstödet och modersmålsundervisningen : rapport till regeringen 15 maj 2002. (2003). Stockholm: Statens skolverk
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1113> (302 s)

Flyman-Mattson, Anna, Håkansson Gicela (2010). *Bedömning av svenska som andraspråk: en analysmodell baserad på grammatiska utvecklingsstadi*. Lund: Studentlitteratur (124 s)

Gibbons, Pauline (2013). *Stärk språket, stärk lärandet: språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. Uppsala: Hallgren och Fallgren (230 s)

Hyldenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.) (2013). *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur (868 s)

Kommentarmaterial till kursplanen i svenska som andraspråk. (2011). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2566> (35 s)

Kommentarmaterial till kunskapskraven i svenska och svenska som andraspråk. (2012). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2827> (43 s)

Kåreland, Lena (2005 [1994, 2001]). *Möte med barnboken: linjer och utveckling i svensk barn- och ungdomslitteratur*. [Ny, rev. och aktualiserad utg.] Stockholm: Natur & Kultur (160 s)

Lundahl, Christian (2011). *Bedömning för lärande*. Stockholm: Norstedt (208 s)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. (2011). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig: http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/laroplan/curriculum.htm?tos=COMPULSORY_SCHOOL&code=GRGRLAR01 > (utdrag, 14 s)

Nilsson, Jenny (2012). *Att främja nyanlända elevers kunskapsutveckling: med fokus på samverkan, kommunikation samt undervisningens utformning och innehåll*. Stockholm: Skolverket
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2746> (76 s)

Nya språket lyfter!: bedömningsstöd i svenska och svenska som andraspråk för grundskolans årskurs 1-4. Rev. uppl. (2011). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2474> (87 s)

Olofsson, Mikael (2007). *Symposium 2006: bedömning, flerspråkighet och lärande*. Stockholm: HLS förlag
Tillgänglig: <http://www.andrasprak.su.se/litteratur/nationellt-centrums-symposierapporter/symposium-2006-bedomning-flersprakighet-och-larande-1.84017> (151 s)

Skolverket. (2013). *Nationella prov & bedömningsstöd*. (2013-08-12)
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/bedomning/nationella-prov-bedomningsstod/grundskoleutbildning/arskurs-1-3/bedomningsstod-i-arskurs-1-3> [2013-11-20]

Svendsen, Bente A. & Quist, Pia (2010). *Multilingual urban Scandinavia : new linguistic practices : Multilingual matters (Series) [Elektronisk resurs]*. Multilingual Matters

Svenska som andraspråk: en samtalsguide om kunskap, arbetssätt och bedömning. (2007). Stockholm: Myndigheten för skolutveckling
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1883> (61 s)

Viberg, Åke (2000). Svenskt Ord nät – Lexikon på dator som modell för ordförrådet i hjärnan hos infödda talare och andraspråkstalare. Åhl, Hans (red.) *Svenskan i tiden: verklighet och visioner*. Stockholm: HLS förlag

Wedin, Åsa & Hedman, Christina (red.) (2013). *Flerspråkighet, litteracitet och multimodalitet*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur (234 s)

Ämnesproven i grundskolans årskurs 3 en redovisning från genomförandet 2012. (2012). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2943> (23 s)

En vetenskaplig artikel eller pedagogiskt material på engelska väljs i samråd med lärare.

Ytterligare artiklar av relevans för ämnet, vilka studenterna själva anskaffar via olika sökvägar (max 200 s)

Skönlitteratur

En valfri roman väljs i samråd med lärare

Urval av sagor och myter från hela världen (stencil)

Referenslitteratur

Hedepboe, Bodil, Polias John (2008). *Genrebyrå: En språkpedagogisk funktionell grammatik i kontext*. Stockholm: Hallgren & Fallgren Studieförlag (356 s)

Johansson, Britt & Sandell Ring, Anniqa (2010). *Låt språket bära: genrepedagogik i praktiken*. 2., [rev.] uppl. Stockholm: Hallgren & Fallgren (285 s)